หอสมุดสาขา
วังท่าพระ

จินตภาพแห่งวัฒนธรรมใหม่

(IMAGE OF NEW CULTURE)

โดย

นายทิพเนตร์ แย้มมณีชัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
ห้าม
นำออกนอกห้องสมุด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาศิลปบัณฑิต
สาขาศิลปไทย
ภาควิชาศิลปไทย
คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ. 2537

คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้นับเอกสารประกอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต

.....

(อาจารย์ พิษณุ ศุภนิมิตร)

คณบดีคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ชลูด นิ่มเสมอ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรีชา เถาทอง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สุรศักดิ์ เจริญวงศ์)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

..... กรรมการ

(อาจารย์ ปริญญา ตันติสุข)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ปัญญา วิจินธนสาร)

..... กรรมการ

(อาจารย์ สาครินทร์ เครืออ่อน)

..... กรรมการและเลขานุการ

(อาจารย์ ธงชัย ศรีสุขประเสริฐ)

ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

.....

(อาจารย์ ธงชัย ศรีสุขประเสริฐ)

จปร.
1/01
2537
เล 006
เล 012691
วัน 19 พ.ค. 2539

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : จินตภาพแห่งวัฒนธรรมใหม่
(IMAGE OF NEW CULTURE)
ชื่อ : นายทิพเนตร์ แย้มมณีชัย
สาขาวิชา : ศิลปไทย
ภาควิชา : ศิลปไทย
ปีการศึกษา : 2537

บทคัดย่อ

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มุ่งพัฒนาความเป็นอยู่ของมนุษย์ แต่เพียงด้านวัตถุ ส่งผลกระทบให้สังคมและชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนไปจากเดิม เช่น จากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตามสังคมไทยยังคงรักษาวัฒนธรรมที่ดีงามอย่างมั่นคง ทำให้วิถีชีวิตของสังคมไทยประสานกลมกลืนระหว่างวัฒนธรรมเดิมกับความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ ซึ่งอาจเรียกได้ว่า "วัฒนธรรมใหม่"

ข้าพเจ้าได้นำรูปลักษณ์ในงานจิตรกรรมไทยประเพณีซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยมาผสมผสานเข้ากับวัสดุต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อแสดงความแปรเปลี่ยนเชื่อมโยงและกลมกลืนอย่างงดงามของสิ่งที่แตกต่างกันในรูปแบบของศิลปะไทยสื่อผสม

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าน้อมรำลึกไว้ด้วยความเคารพและกตัญญูต่อบุพการีผู้มีพระคุณ สถาบันการศึกษาทุกแห่งที่ข้าพเจ้าได้ศึกษามา อาจารย์ธงชัย ศรีสุขประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ ผู้ให้คำปรึกษา ชี้แนะ ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา รวมถึงสรรพสิ่งที่ให้ความรู้ความเข้าใจในการสร้างสรรค์ศิลปะแก่ข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าของเทิดทูนบูชาความสามารถอันสูงส่งของจิตรกรบรมครูไทยในอดีตที่ได้สร้างสรรค์ผลงานอันมีคุณค่าให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษา ผลงานของท่านทั้งหลายข้าพเจ้าได้นำมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คำนำ

เอกสารฉบับนี้เป็นเอกสารประกอบการทำวิทยานิพนธ์ศิลปะ สาขาศิลปไทย ภาควิชาศิลปไทย คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2537 ในหัวข้อเรื่อง "จินตภาพแห่งวัฒนธรรมใหม่" (IMAGE OF NEW CULTURE) เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาปริญญาศิลปบัณฑิต โดยนำเสนอขั้นตอนการทำงานในช่วงศิลปะนิพนธ์ ตั้งแต่แนวความคิด แรงบันดาลใจ ตลอดจนวิธีการดำเนินงานจนแล้วเสร็จตามโครงการศิลปะนิพนธ์

ข้าพเจ้าหวังว่าเอกสารประกอบศิลปะนิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าเป็นแนวความคิด แรงบันดาลใจ เพื่อจะได้นำความรู้บางอย่างไปพัฒนาให้เกิดผลงานรูปแบบใหม่ตามแนวทางความคิดของตน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
คำนำ	ค
สารบัญภาพ	1
บทนำ	
แนวความคิด	2
จุดมุ่งหมาย	3
ขอบเขตของการทำวิทยานิพนธ์	3
บทที่ 1	
ความบันดาลใจและอิทธิพลที่ได้รับ	
ความบันดาลใจ	5
อิทธิพลที่ได้รับ	
อิทธิพลที่ได้รับจากจิตรกรรมฝาผนัง	5
อิทธิพลที่ได้รับจากสภาพสังคมปัจจุบัน	6
บทที่ 2	
การดำเนินงานสร้างสรรค์	
การกำหนดรูปแบบและวิธีการสร้างสรรค์	7
ทัศนธาตุที่ปรากฏในงาน	8
บทที่ 3	
การพัฒนาผลงานและการแก้ปัญหา	
ผลงานก่อนศิลปนิพนธ์	9
การพัฒนาและแก้ไขปัญหาในศิลปนิพนธ์	10
บทสรุป	11
ประวัติผู้แต่ง	49

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1 - 4	ภาพประกอบข้อมูล	12
5 - 16	ภาพการทดลองค้นคว้าในระยะก่อนวิทยานิพนธ์	15
17 - 43	ภาพร่างก่อนวิทยานิพนธ์	20
	ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์	
44	ภาพ "การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม 1"	27
45	ภาพ "การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม 2"	28
46	ภาพ "การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม 3"	29
47	ภาพ "การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม 4"	30
48	ภาพ "การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม 5"	31
49	ภาพ "การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม 6"	32
50	ภาพ "การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม 7"	33
51	ภาพ "การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม 8"	34
52 - 67	ภาพร่างวิทยานิพนธ์	35
	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์	
68	ภาพ "จินตภาพแห่งวัฒนธรรมใหม่ 1"	45
69	ภาพ "จินตภาพแห่งวัฒนธรรมใหม่ 2"	46
70	ภาพ "จินตภาพแห่งวัฒนธรรมใหม่ 3"	47

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทนำ

ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรมไทย ได้ถูกสั่งสมมาเป็นระยะเวลานานและได้ถูกถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่ง ในสภาพสังคมหนึ่งไปสู่อีกสภาพสังคมหนึ่ง ในสภาพสังคมหนึ่งไปสู่อีกสภาพสังคมหนึ่ง การเปลี่ยนไปในแต่ละสภาพสังคมศิลปวัฒนธรรมในหลักฐานที่บันทึกเรื่องราวประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสมัยต่าง ๆ เพื่อให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษา เรียนรู้ และยังสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมในแต่ละยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงไป อะไรเป็นสิ่งที่ทำให้วัฒนธรรมแปรเปลี่ยน วัฒนธรรมใดที่ยังสืบทอดเป็นประเพณีมาอย่างมั่นคงจนถึงปัจจุบัน

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่พัฒนาความเป็นอยู่ของมนุษย์ ทางด้านวัตถุส่งผลกระทบให้สภาพสังคมและวิถีชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนไปจากเดิม เช่น จากสังคมเกษตรกรรมที่เป็นอาชีพ เพื่อดำรงชีพโดยตรงสู่สังคมอุตสาหกรรมเพื่อผลทางธุรกิจหรือเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ อย่างไรก็ตามสังคมไทยยังคงรักษาวัฒนธรรมที่ดีงามอย่างมั่นคงทำให้วิถีชีวิตของสังคมไทยประสานกลมกลืนระหว่างวัฒนธรรมเดิมกับความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ ซึ่งอาจเรียกได้ว่า"วัฒนธรรมใหม่"

ไม่ว่าสังคมไทยจะเปลี่ยนไปอย่างไร สิ่งที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจก็ยังคงเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามจนเห็นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนไทย ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้าพเจ้าจึงเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมไทยร่วมสมัยในแนวศิลปะสื่อผสม เพื่อจะแสดงออกถึงความคิดอารมณ์และความรู้สึกตามทัศนะส่วนตน ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะประเพณีของไทยกับความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<u>แนวความคิด</u>

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มุ่งพัฒนาความเป็นอยู่ของมนุษย์แต่เพียงด้านวัตถุส่งผลกระทบให้สังคมและชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนไปจากเดิม เช่น จากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตามสังคมไทยยังคงรักษาวัฒนธรรมที่ดีงามอย่างมั่นคงทำให้วิถีชีวิตของสังคมไทยประสานกลมกลืนระหว่างวัฒนธรรมเดิมกับความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุซึ่งอาจเรียกได้ว่า "วัฒนธรรมใหม่"

ข้าพเจ้าได้นำรูปลักษณ์ในงานจิตรกรรมไทยประเพณี ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยมาผสมผสานเข้ากับวัสดุต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อแสดงความแปรเปลี่ยนเชื่อมโยงและกลมกลืนอย่างงดงามของสิ่งที่แตกต่างกันในรูปแบบของศิลปะไทย-สื่อผสม

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อแสดงออกถึงความคิดอารมณ์และความรู้สึกส่วนตนด้วยการสร้างสรรค์ศิลปไทยแนวจิตรกรรมสื่อผสม
2. เพื่อสร้างสรรค์งานศิลปไทยร่วมสมัย ที่แสดงให้เห็นถึงความประสานกลมกลืนของศิลปวัฒนธรรมในอดีตกับสิ่งที่เป็นสัญญลักษณ์แทนโลกวัตถุตามทัศนะส่วนตน
3. เพื่อพัฒนาผลงานของตนเองในแนวทางของศิลปะร่วมสมัยที่ต้องมีเอกลักษณ์ไทย
4. เพื่อให้ผู้ดูได้เกิดจินตนาการความคิดที่จะช่วยกันส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของไทยเอาไว้ไม่ให้สูญสลายไปกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว
5. เพื่อเปรียบเทียบระหว่างจิตใจมนุษย์ ซึ่งเป็นภาพแทนของศิลปวัฒนธรรมกับเทคโนโลยีความทันสมัยแห่งโลกวัตถุว่าสามารถประสานกลมกลืนกันในลักษณะใหม่ได้อย่างไร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ขอบเขตของการทำวิทยานิพนธ์

เพื่อดำเนินงานอย่างมีขอบเขตของการค้นคว้าที่แน่นอนชัดเจนตรงกับจุดหมายที่กำหนดไว้ จึงได้กำหนดขอบเขตในการสร้างงาน คือ เป็นงานศิลปไทยร่วมสมัย แนวจิตรกรรมสื่อผสม โดยมีการกำหนดสื่อแสดงออกทางศิลปะและทัศนธาตุต่าง ๆ ดังนี้

1. กำหนดรูปทรง

เป็นรูปทรงจากจินตนาการมีความเป็นอิสระไม่อยู่ในพื้นรองรับ โดยนำมาจากรูปทรงชิ้นส่วนของวัสดุที่เป็นโลหะ และรูปทรงชิ้นส่วนของจิตรกรรมฝาผนัง

2. กำหนดวัสดุ

วัสดุที่ใช้เป็นโลหะเพื่อเป็นสัญญลักษณ์แทนโลกวัตถุ เช่น เหล็ก ทองเหลือง ทองแดง และวัสดุจำลองแทนผนังกำแพงจิตรกรรมไทยสร้างด้วยเยื่อกระดาษ

3. กำหนดสี

สีที่ใช้จะต้องให้ประสานกับตัวสีส่วนรวมของวัสดุ โดยจะมองสีโครงส่วนรวม เช่น

- เมื่อสีทองแดงมากกว่าตัววัสดุอื่น ๆ สีส่วนรวมจะเป็นสีแบบวัดทองธรรมชาติ เพราะจะมีโทนสีใกล้เคียงกับตัววัสดุ
- ถ้าสีส่วนรวมของวัสดุเป็นทองเหลือง สีส่วนรวมจะเป็นสีแบบวัดช่องนนทรี

4. กำหนดภาพเขียน

ตัวภาพเขียนจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติเพื่อให้เข้ากับสังคมปัจจุบันที่ผู้คนเห็นความสำคัญและร่วมอนุรักษาตามความสนใจของคนร่วมยุคร่วมสมัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 1
ความบันดาลใจและอิทธิพลที่ได้รับ

ความบันดาลใจ

ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของไทย ความสะเทือนใจในปรากฏการณ์ ความแปรเปลี่ยนทั้งที่มีความรุนแรง ขัดแย้ง และประสานกลมกลืน หรือการส่งเสริมกัน จึงเป็นสิ่งที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ด้านศิลปะโดยตรง

ข้าพเจ้าได้นำเอาปรากฏการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้มาแสดงออกโดยนำผลทางความเจริญด้านวัตถุมาร่วมสร้างกับงานจิตรกรรมไทยประเพณีที่ถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของศิลปวัฒนธรรมไทย มาผสมผสานเพื่อผลทางความงามด้านความขัดแย้งที่กลมกลืน

อิทธิพลที่ได้รับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

สภาพสังคมปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านวัตถุ ข้าพเจ้าในฐานผู้สร้างสรรค์งานศิลปะ ได้รับผลกระทบโดยตรงและรู้สึกถึงการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อศิลปะวัฒนธรรมซึ่งกำลังดำเนินต่อไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงนำเสนอผลงานในช่วงเวลาหนึ่งที่ข้าพเจ้าสัมผัสถึงผลกระทบนี้โดยมีอิทธิพลของสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

อิทธิพลที่ได้รับจากจิตรกรรมฝาผนัง

จิตรกรรมฝาผนังของไทยไม่ว่าจะเป็นยุคใดสมัยใดยังคงแสดงให้เห็นถึงคุณค่าทางศิลปะและลักษณะที่เป็นประเพณีวัฒนธรรมสะท้อนชีวิตของสังคมในยุคนั้น ๆ อย่างเด่นชัด

จากการได้สัมผัสได้ศึกษาจิตรกรรมฝาผนังทั้งสถานที่จริงและข้อมูลสิ่งพิมพ์ ในส่วนตัวข้าพเจ้าเห็นคุณค่าที่มีอยู่อย่างมากมายในงานจิตรกรรมฝาผนังของไทย และเชื่อว่ามีผู้คนอีกมากมายที่เห็นคุณค่า จึงมีการอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนัง ยกย่องช่างไทยในสมัยก่อนและที่สำคัญคนต่างชาติให้ความสำคัญในงานจิตรกรรมฝาผนังของไทยอย่างมาก

คุณค่าของจิตรกรรมฝาผนังไทยที่กล่าวมานี้ทำให้ข้าพเจ้ามีความคิดที่จะถ่ายทอดงานในเชิงสร้างสรรค์และส่งเสริมให้ผู้คนได้เห็นคุณค่าของจิตรกรรมฝาผนังของไทย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

จากความรู้สึกต่าง ๆ นี้ จึงทำให้เกิดการค้นคว้าหารูปแบบงานจิตรกรรมไทยแนวใหม่ที่จะเป็นสื่อให้เห็นถึงความคิดดังกล่าว

<u>อิทธินลที่ได้รับจากสภาพสังคมปัจจุบัน</u>

ในสภาพสังคมปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่กำลังพัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนส่วนใหญ่จะผูกพันกับวัตถุและมุ่งมั่น ดิ้นรน ต่อสู้ หาผลประโยชน์เข้าตัวเองเพื่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ในทุกขณะ

ด้วยผลกระทบทางสภาพสังคมนี้เองทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนตลอดจนขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม เปลี่ยนแปลงไป ด้วยเกิดการผสมผสานกลมกลืนของวัฒนธรรมเก่าที่หลงเหลืออยู่กับวัฒนธรรมที่แสดงตัวในรูปของความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ ทั้งสองสิ่งจึงดำเนินคู่กันอย่างประสานกลมกลืน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 2
การดำเนินงานสร้างสรรค์

การกำหนดรูปแบบและวิธีการสร้างสรรค์

แนวทางในการทำงานเป็นการแสดงออกของรูปทรงภายนอกและรูปทรงภายใน ซึ่งรูปทรงภายในเป็นภาพจิตรกรรมฝาผนัง เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติ โดยใช้การเขียนแบบไทยประเพณี เรื่องราวที่เกี่ยวกับธรรมชาตินี้ เพื่อให้ผู้ดูได้รู้สึกถึงสภาพการณ์ปัจจุบันของธรรมชาติด้วย

วิธีการสร้างสรรค์ในผลงานวิทยานิพนธ์ได้กำหนดเป็น 4 ระยะ

1. ระยะในการหาข้อมูล ในระยะแรกนี้เป็นลักษณะของการเข้าไปสัมผัส เพื่อเป็นการกระตุ้นความรู้สึกเพื่อสร้างสรรค์งาน แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ

ก. ข้อมูลที่เป็นความรู้สึกที่ได้รับจากสภาพสังคมปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นตามท้องถนน แหล่งชุมชนที่มีผู้คนจำนวนมาก สิ่งก่อสร้างซึ่งเป็นผลจากอุตสาหกรรม โรงงานต่าง ๆ ข้าพเจ้ารู้สึกโต้ตอบกับสิ่งที่พบเห็นจากสถานที่ดังกล่าว

ข. ความรู้สึกในการได้เข้าไปสัมผัสถึงคุณค่าของงานจิตรกรรมฝาผนังของไทย ข้าพเจ้าเห็นถึงความผุกร่อนไม่ว่าจะเป็นจากกาลเวลาหรือถูกกระทำโดยสิ่งต่าง ๆ แม้ว่าจะสูญสิ้นผุพังเหลือเพียงเศษชิ้นเล็กชิ้นน้อย แต่ด้วยคุณค่าที่มีอยู่อย่างมากมายช่วยให้ผู้คนได้ศึกษาความเป็นมาของวัฒนธรรมในอดีตที่ดำเนินต่อกันมาเป็นร้อยปี คุณค่าตัวนี้เองที่มีผลต่อการสร้างสรรค์งานของข้าพเจ้า

ค. วัสดุที่เลือกใช้แทนตัว เทคโนโลยีข้าพเจ้าจะใช้วัสดุที่มีความมันวาบ หนักแน่นในตัวของมันเอง และให้ความแตกต่างกันของสีวัสดุ เพื่อผลที่เกิดขึ้นของความสุนทรีย์ทางศิลปะ

2. ระยะในการร่างแบบหารูปทรง ข้าพเจ้าใช้ 3 วิธี

ก. วิธีที่ใช้หมึกดำหารูปทรง โดยปาดพู่กันเป็นรูปทรงเพื่อให้ตรงกับความคิดในการทำงาน

ข. เมื่อได้รูปทรงที่ต้องการจะใช้ปากกาหาสัดส่วนของตัววัสดุว่าทองเหลือง ทองแดง เหล็ก จะอยู่ตรงไหนอยู่อย่างไร

ค. ทำเป็นภาพร่างโดยใช้ไม้บาซ่า ทำแบบจำลองขึ้นแล้วเขียนสีทองแดง ทองเหลือง เหล็ก ประกอบแล้วเขียนสิ่งที่แทนภาพจิตรกรรมฝาผนังโดยเป็นภาพร่างคร่าว ๆ

3. ระยะที่ทำความเข้าใจกับภาพร่างทั้งหมด ภาพร่างแต่ละชิ้นจะบอกความรู้สึกต่างกันเป็นความคิดเดียวกัน แต่ถูกถ่ายทอดออกมาในรูปแบบต่างกัน รูปทรงต่างกัน ตำแหน่งตัววัสดุต่างกัน การแก้ปัญหาต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นเพื่อความสมบูรณ์ที่สุดเมื่อปฏิบัติงานจริง

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

4. ระยะทำงานจริง เมื่อได้ทำความเข้าใจกับความรู้สึกต่าง ๆ ที่ได้จากภาพร่างแล้ว จึงปฏิบัติงานจริง สิ่งที่ได้ถ่ายทอดออกมาในงานจริง คือ ผลของความรู้สึกทั้งหมดตั้งแต่เริ่มหาข้อมูลในระยะแรก และพัฒนาเรื่องมาจนสำเร็จเป็นผลงานตามความรู้สึกของข้าพเจ้าที่ต้องการแสดงออกมาในงาน

ทัศนธาตุที่ปรากฏในงาน

การสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้ามีการประกอบกันของทัศนธาตุ เพื่อให้เกิดความรู้สึกประสานกลมกลืนระหว่างวัสดุกับภาพจิตรกรรมฝาผนังโดยอาศัยรูปทรงภายนอกและรูปทรงภายใน ซึ่งเป็นผลมาจากรูปทรงภายนอก ทัศนธาตุที่เข้ามาประกอบในงานและสามารถให้ความรู้สึกดังกล่าวได้มีดังนี้

1. รูปทรง

รูปทรงของงานเป็นภาพแทนของเทคโนโลยีสมัยใหม่โดยอาศัยรูปทรงเรขาคณิตมาเป็นส่วนช่วยในบางที่ ส่วนรูปทรงที่เป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังจะเป็นส่วนที่ผุกร่อนมีส่วนใหญ่ ส่วนย่อยแต่เมื่อรวมเข้ากับวัสดุจะทำให้เกิดความรู้สึกประสานกลมกลืนกันเพื่อให้เข้ากับแนวความคิดที่ข้าพเจ้าต้องการเสนอ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2. สี

ข้าพเจ้าใช้สีให้ประสานกับตัววัสดุเพื่อผลทางสุนทรียะจะได้ดูไม่ขัดกันระหว่างตัวภาพจิตรกรรมไทยกับตัววัสดุ

เทคนิคที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ข้าพเจ้าเลือกใช้เทคนิคจิตรกรรมสื่อผสมในการสร้างสรรค์ผลงาน การใช้เทคนิคต่าง ๆ นี้ไม่ว่าจะเป็นเหล็ก ทองเหลือง ทองแดง มาผสมในการทำงานเพราะข้าพเจ้าคิดว่าตัววัสดุพวกนี้จะส่งผลที่ตรงต่อความคิดของข้าพเจ้าได้มากกว่าการเขียนทั้งหมด

บทที่ 3
การพัฒนาผลงานและการแก้ปัญหา

ข้าพเจ้าได้แบ่งระยะของการพัฒนาผลงานรวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามลำดับดังนี้

ผลงานก่อนศิลปนิพนธ์

ผลงานในระยะนี้ ข้าพเจ้ามุ่งเน้นที่จะแสดงความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมใหม่ คือ ตัวเทคโนโลยีที่เข้ามาทำลายตัววัฒนธรรมเดิม โดยใช้จินตนาการสร้างรูปแบบเฉพาะตัว โดยอาศัยรูปทรงเป็นตัวถ่ายทอดความคิดรวมทั้งวัสดุที่นำมาใช้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นเหล็ก ปูน ทองเหลือง น็อต วัสดุที่นำมาประกอบกันในงาน ระยะแรกนี้ข้าพเจ้ารู้สึกว่า ความรู้สึกของตัวเสื่อมสลายกับเป็นตัวเหล็กที่นำมาประกอบ เนื่องจากทั้งพื้นผิวและรูปทรงเป็นไปตามความรู้สึกนั้น วัสดุที่นำมาประกอบได้แก่ น็อต แผ่นเหล็ก ขัดกับตัวระนาบส่วนใหญ่ของงาน ส่วนตัวปูนที่เป็นรูปจิตรกรรมฝาผนังยังส่งผลไม่เต็มที่ในด้านความสมบูรณ์ของงาน ส่วนตัวทองเหลืองเมื่อทำมากชิ้นจะเกิดการซ้ำของผิววัสดุ ส่วนเหล็กดูแล้วเสื่อมมากกว่าภาพจิตรกรรมฝาผนัง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขั้นนี้ ข้าพเจ้าเริ่มลดตัววัสดุบางอย่างและเพิ่มในบางอย่างเข้าไปเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ทางทัศนธาตุที่เกิดขึ้น

ปัญหาของผลงานระยะนี้ ข้าพเจ้าแก้ไขคือลดจำนวนน็อตลง และไม่ใช้เลยในชิ้นต่อมา เพราะข้าพเจ้าคิดว่าไม่จำเป็น ส่วนการเพิ่มเติมวัสดุข้าพเจ้าเพิ่มทองแดง และลดการตอกผิวทองเหลืองจากงานชุดแรกมาเหลือตอกน้อย ๆ ส่วนเหล็กดูแล้วในชุดศิลปะนิพนธ์มีกำลังและให้ผลได้ตรงกับความคิด ไม่เสื่อมโทรมเหมือนชุดผลงานระยะแรก ระยะนี้ข้าพเจ้าเริ่มมองเห็นวิธีการแก้ไขปัญหาชัดขึ้น และจะเป็นแนวทางสร้างสรรค์ผลงานในระยะต่อไป

การพัฒนาและแก้ไขปัญหาในศิลปนิพนธ์

(เดือนตุลาคม 2537 - มีนาคม 2538)

จากการสร้างสรรค์ผลงานที่ผ่านมาทำให้ข้าพเจ้าได้รับประสบการณ์และตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและได้ปรับปรุงแก้ไขมาตามลำดับ

ในการทำศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้าชุดนี้ ข้าพเจ้าได้พยายามรวบรวมประสบการณ์ และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำงานที่ผ่านมา และได้มีการวางแผนงานที่แน่นอนเป็นขั้นตอนเพื่อแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในระยะนี้

ในระยะการทำศิลปนิพนธ์ ข้าพเจ้าปรับเปลี่ยนความคิดจากช่วงก่อน คือ ในช่วงนี้จะเน้นการประสานกลมกลืนของสองวัฒนธรรม ส่วนตัววัสดุนั้น น็อต ที่เคยใช้ในงานชุดก่อนจะหายไป เพราะข้าพเจ้าคิดว่าไม่จำเป็น ตัวปูนที่เป็นฝาผนังข้าพเจ้าเปลี่ยนเป็นใช้เยื่อกระดาษแช่น้ำผสมกาวมาแทนตัวปูน เพราะตัวกระดาษสามารถยืดหยุ่นได้มากกว่าปูนเมื่อเกิดมีการเคลื่อนย้ายผลงานผลงานจะได้ไม่เสียหาย ในระยะนี้ข้าพเจ้าจะใช้ตัวทองแดง ทองเหลือง เหล็ก เป็นตัวแสดงสัญญลักษณ์เรื่องเทคโนโลยี ในพื้นผิวภายในของตัววัสดุเหล่านี้จะมีการกัดกรดแสดงภาพจิตรกรรมฝาผนังลงไป เพื่อเพิ่มความกลมกลืนระหว่างตัววัฒนธรรมใหม่และตัววัฒนธรรมเก่า ส่วนเหล็กผิวจะมีความทึบตันมากกว่า ผลงานระยะก่อนศิลปะนิพนธ์อันเป็นผลมาจากการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระยะแรก ส่วนตัวภาพจิตรกรรมจะเป็นเรื่องธรรมชาติเพื่อให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบัน ทำให้ศิลปะนิพนธ์ชุดนี้สามารถสื่อถึงความคิดของตัวข้าพเจ้าได้ในระดับหนึ่งทีเดียว

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

บทสรุป

ในการทำวิทยานิพนธ์ "จินตภาพแห่งวัฒนธรรมใหม่" ของข้าพเจ้าชุดนี้สรุปได้ถึงรูปแบบในการพัฒนาสร้างสรรค์งานจิตรกรรมไทยสื่อผสมในอีกรูปแบบหนึ่ง ที่นำเอาวัสดุที่พบเห็นในปัจจุบัน มาแสดงความรู้สึกที่มีต่อศิลปะวัฒนธรรมของไทยในสภาพแวดล้อมของสังคมปัจจุบันที่มีแต่คนเห็นคุณค่าด้านวัตถุมากกว่าคุณค่าด้านจิตใจ

ในความคิดและรูปแบบที่ข้าพเจ้าได้เสนอมานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า ต้องอาศัยระยะเวลาในการศึกษา ทดลอง ค้นคว้า ปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องจึงจะเห็นผล ข้าพเจ้าจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการค้นคว้าครั้งนี้แม้จะเป็นเพียงจุดเริ่มต้นที่จะสร้างจิตรกรรมไทยสื่อผสมและนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานของตัวเองในอนาคต

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพประกอบข้อมูล

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

1

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2

ห้ามขีด เขียน หรือฉีก หนังสือของห้องสมุด

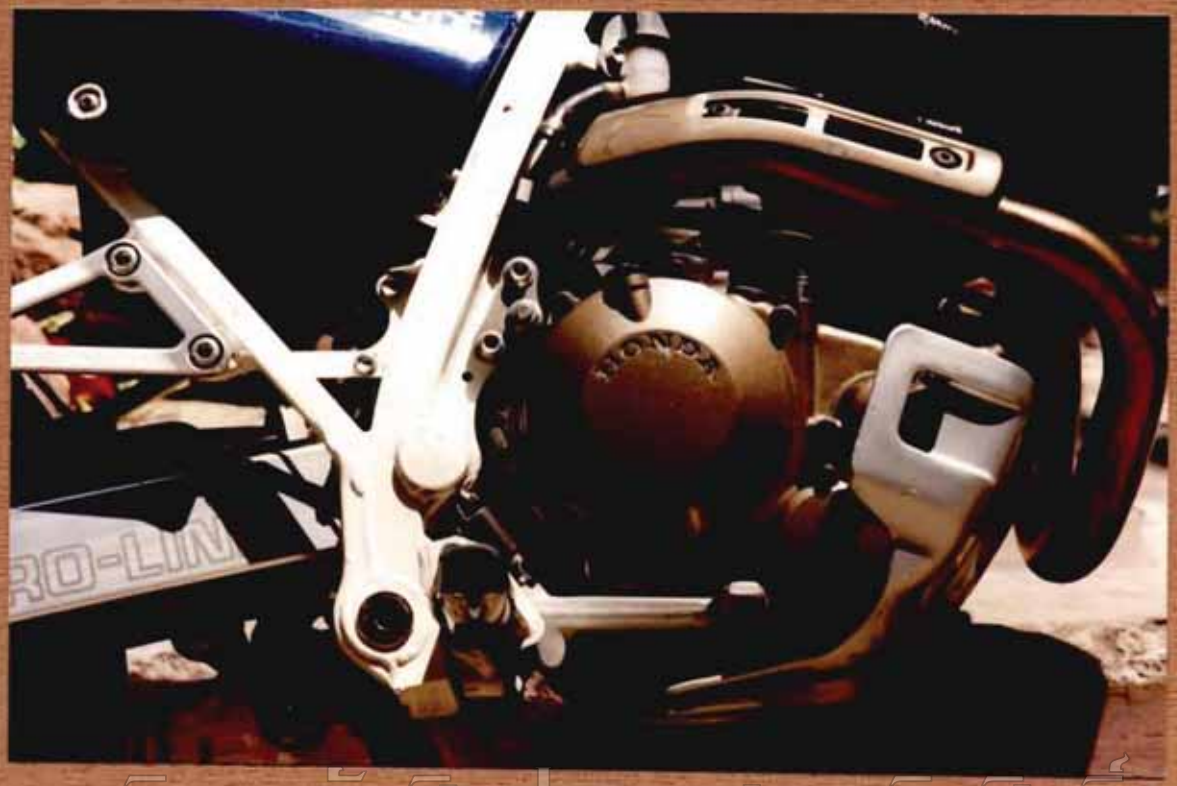

3

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

4

จป/ก.
1/01
2537
006

หอสมุดสาย
วังท่าพระ

ภาพการทดลองค้นคว้าในระยะก่อนวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิทยาลัย
ท่าพ
มหาวิทยาลัย

012691

'9 พค 2539

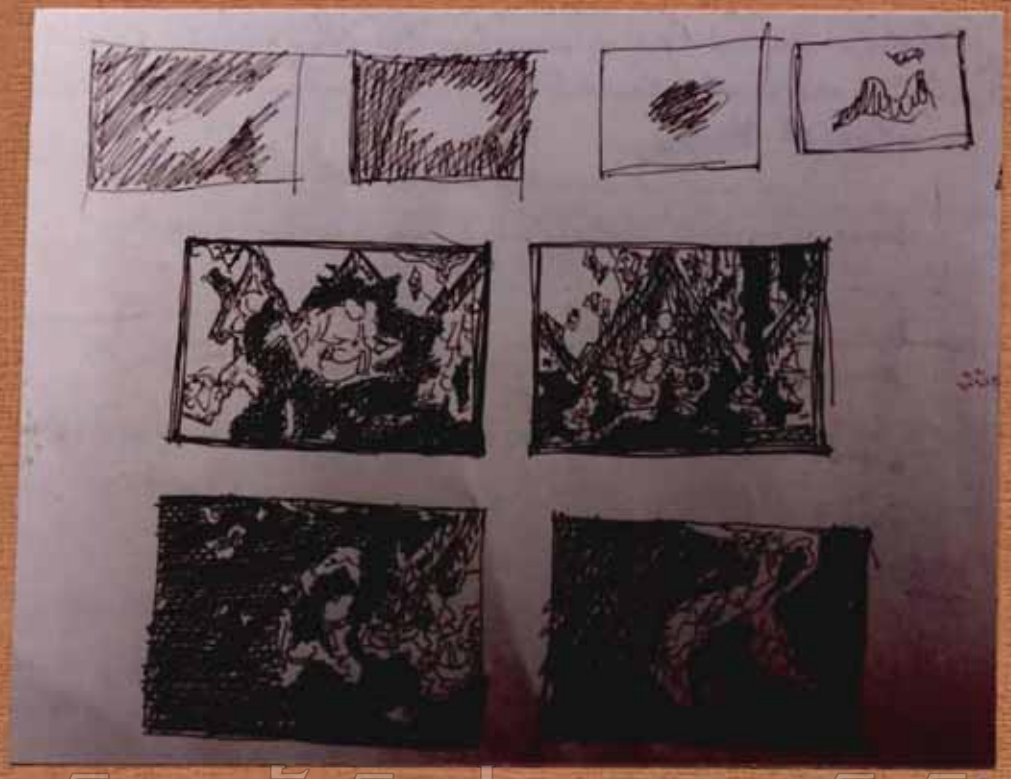

5

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

6

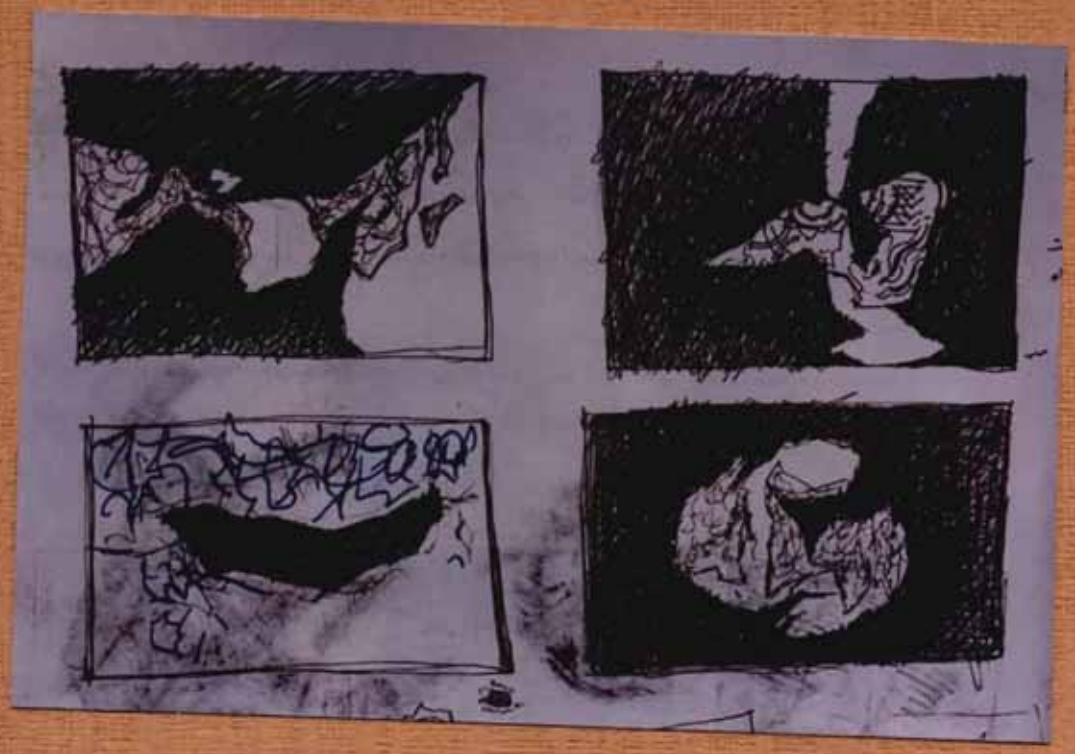

7

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

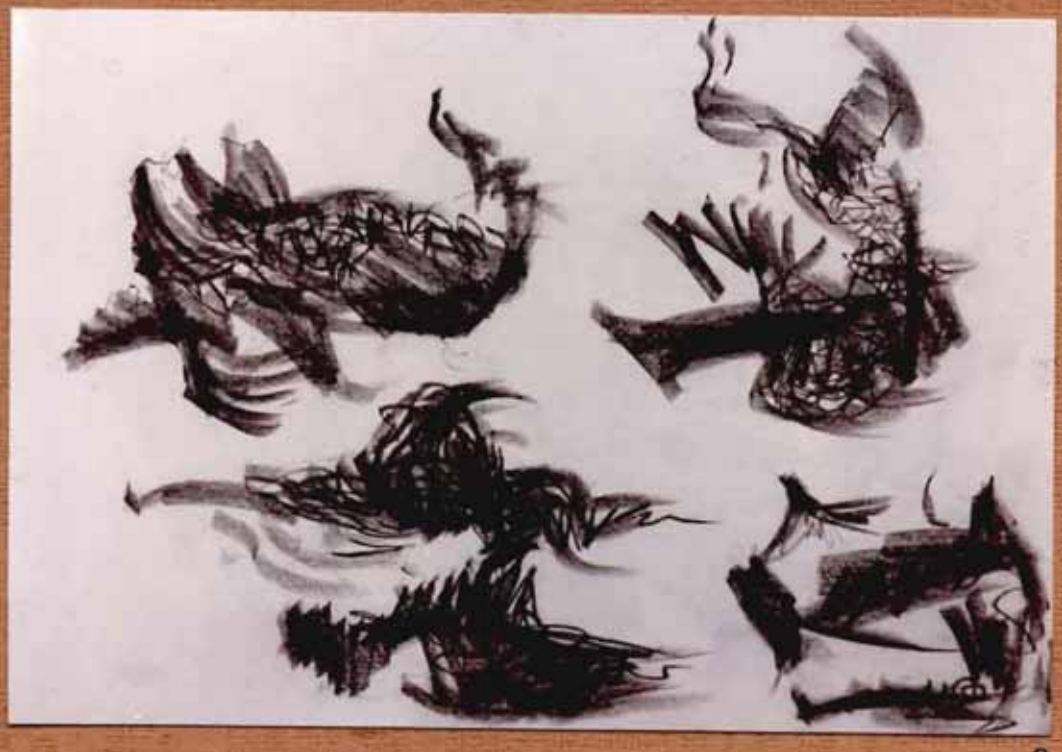

8

9

12

10

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

11

13

14

16

15

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพร่างก่อนวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

17

20

18

21

19

22

มหาวิทยาลัยมหิดล ศูนย์วิทยทรัพยากร

23

26

24

27

25

28

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

29

32

30

33

31

34

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

35

38

36

37

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

39

42

40

41

43

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

44

45

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

46

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

47

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

48

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

49

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

50

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

51

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพร่างวิทยานิพนธ์

52

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

53

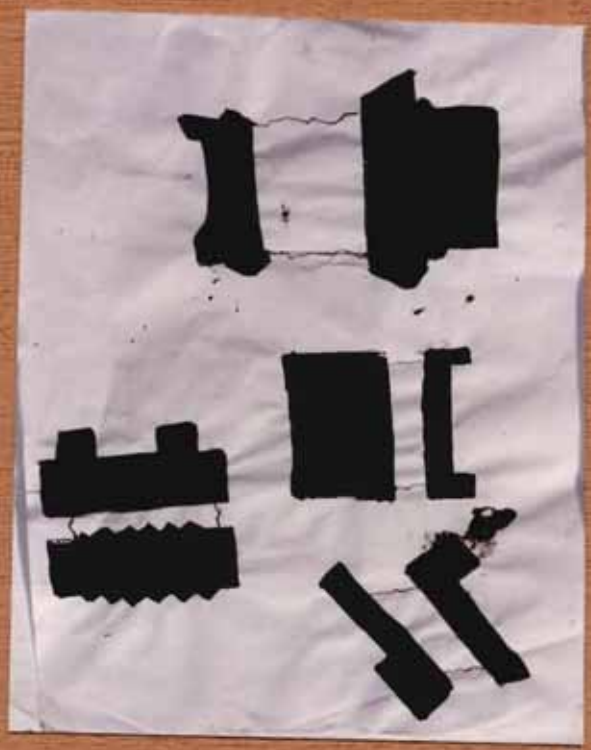

54

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

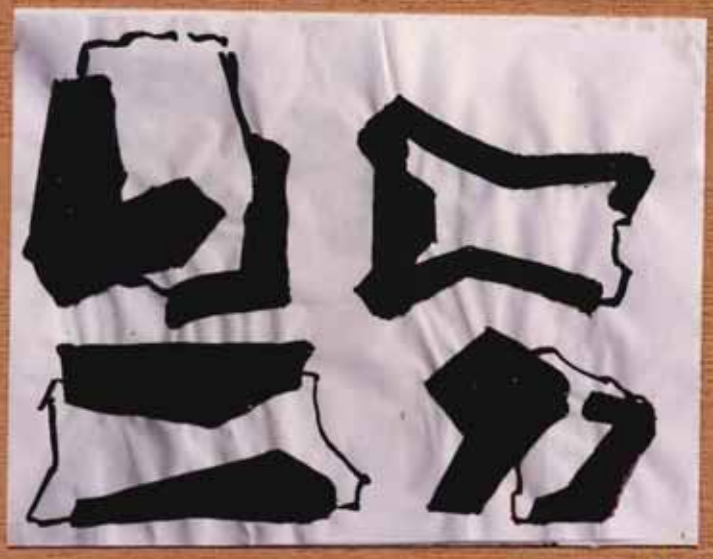

55

56

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

57

58

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

59

60

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

61

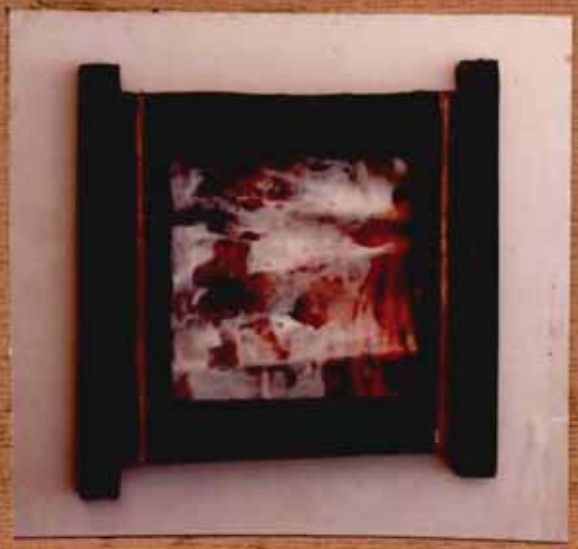

62

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

63

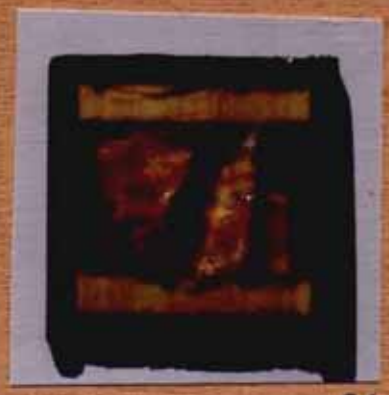

64

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

65

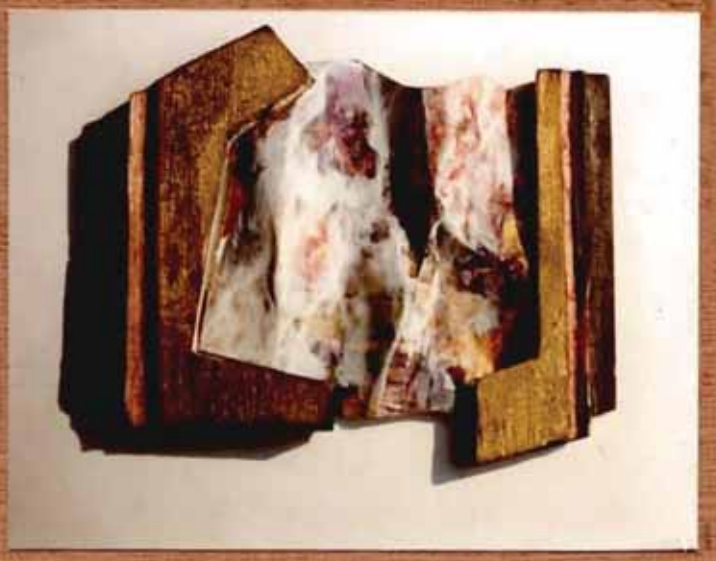

66

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

67

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพผลงานวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

68

69

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

70

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รายละเอียดรายชื่อผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ (พ.ศ. 2537)

ชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ "การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม 1" เทคนิคสื่อผสม ขนาด 110 x 130 ซม.
TITLE "CULTURAL CHANGE 1 MIXED MEDIA SIZE 110 x 130 CM.

ชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ "การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม 2" เทคนิคสื่อผสม ขนาด 110 x 120 ซม.
TITLE "CULTURAL CHANGE 2 MIXED MEDIA SIZE 110 x 120 CM.

ชิ้นที่ 3 ชื่อภาพ "การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม 3" เทคนิคสื่อผสม ขนาด 120 x 170 ซม.
TITLE "CULTURAL CHANGE 3 MIXED MEDIA SIZE 120 x 170 CM.

ชิ้นที่ 4 ชื่อภาพ "การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม 4" เทคนิคสื่อผสม ขนาด 120 x 170 ซม.
TITLE "CULTURAL CHANGE 4 MIXED MEDIA SIZE 120 x 170 CM.

ชิ้นที่ 5 ชื่อภาพ "การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม 5" เทคนิคสื่อผสม ขนาด 160 x 210 ซม.
TITLE "CULTURAL CHANGE 5 MIXED MEDIA SIZE 160 x 210 CM.

ชิ้นที่ 6 ชื่อภาพ "การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม 6" เทคนิคสื่อผสม ขนาด 150 x 210 ซม.
TITLE "CULTURAL CHANGE 6 MIXED MEDIA SIZE 150 x 210 CM.

ชิ้นที่ 7 ชื่อภาพ "การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม 7" เทคนิคสื่อผสม ขนาด 150 x 200 ซม.
TITLE "CULTURAL CHANGE 7 MIXED MEDIA SIZE 150 x 200 CM.

ชิ้นที่ 8 ชื่อภาพ "การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม 8" เทคนิคสื่อผสม ขนาด 140 x 160 ซม.
TITLE "CULTURAL CHANGE 8 MIXED MEDIA SIZE 140 x 160 CM.

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ (พ.ศ. 2537 - 2538)

ชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ "จินตภาพแห่งวัฒนธรรมใหม่ 1" เทคนิคสื่อผสม ขนาด 110 x 120 ซม.
TITLE "IMAGE OF NEW CULTURE 1" MIXED MEDIA SITE 110 x 120 CM.

ชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ "จินตภาพแห่งวัฒนธรรมใหม่ 2" เทคนิคสื่อผสม ขนาด 110 x 120 ซม.
TITLE "IMAGE OF NEW CULTURE 2" MIXED MEDIA SITE 110 x 120 CM.

ชิ้นที่ 3 ชื่อภาพ "จินตภาพแห่งวัฒนธรรมใหม่ 3" เทคนิคสื่อผสม ขนาด 120 x 130 ซม.
TITLE "IMAGE OF NEW CULTURE 3" MIXED MEDIA SITE 120 x 130 CM.

ชื่อ นายทิพเนตร์ แย้มมณีชัย

ที่เกิด จังหวัดสุพรรณบุรี

วัน เดือน ปี เกิด 13 มกราคม 2515

สถานที่ศึกษา
- โรงเรียนปานจิตวิทยา
- โรงเรียนอู่ทอง
- คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประสบการณ์

2534
- นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยของธนาคารกสิกรไทย
- การแสดงศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปินรุ่นเยาว์ ครั้งที่ 8

2535
- นิทรรศการศิลปกรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ของธนาคารกสิกรไทย
- นิทรรศการจิตรกรรมทิวทัศน์ ของนักศึกษาคณะจิตรกรรมฯ
- นิทรรศการศิลปกรรมโต๊ะจีนลิง

2536
- นิทรรศการศิลปกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ของสวนสัตว์ดุสิต กรุงเทพมหานคร
- นิทรรศการศิลปกรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ของสวนสัตว์ดุสิต กรุงเทพมหานคร
- นิทรรศการอนุรักษ์สัตว์ป่า ของสวนสัตว์ดุสิต กรุงเทพมหานคร
- นิทรรศการศิลปกรรมโต๊ะจีนลิง
- นิทรรศการประติมากรรมภัทรเรียลคอมแพล็ค

2537
- นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยของธนาคารกสิกรไทย
- การแสดงศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 9
- นิทรรศการศิลปกรรม "นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต" ครั้งที่ 6
- นิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง
- การแสดงศิลปกรรมรุ่นเยาว์ ครั้งที่ 12
- การแสดงศิลปกรรมเทิดหล้า กาญจนาภิเษกสมโภช ของธนาคารไทยพาณิชย์ฯ

เกียรติประวัติ

2535 - รางวัลเกียรติยศ การประกวดศิลปกรรมโต๊ะจีนลิง

2536 - รางวัลเกียรติยศ การประกวดศิลปกรรมโต๊ะจีนลิง

2537 - รางวัลที่ 2 การแสดงศิลปกรรมเทิดหล้า กาญจนาภิเษกสมโภช

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์